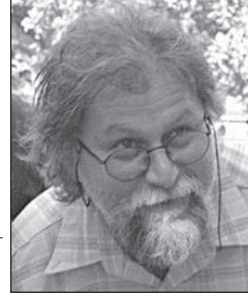

Matematik Dünyası'ndan

md@math.bilgi.edu.tr

Tanrı'nın dünyayı 6 günde yarattığını ve yorulduğunu ve 7'nci gün dinlenmeye çekildiğini yazar kutsal kitaplar. En bağınazlar bile Tanrı'nın yorulabileceğine ihtimal vermiyorlardır herhalde. Bunun alegorik bir hikâye olduğu belli. Amaç, insanlara haftada bir gün dinlenmeye ihtiyaçları olduğunu, bunun doğal bir hak olduğunu anlatmak olmalı.

Katolik kilisesi pazar günleri çalışmayı yasaklamış, Tanrı adına çalışmak dışında tabii, yoksa pazar ayinleri de yasaklanırdı... Bu yasak hâlâ daha ABD, İngiltere, Fransa gibi birçok ülkede sürer; pazar günleri açık bakkal bulamazsınız birçok yerde. Sadece çalışmak değil, pazarları eğlenmek bile yasaklanmış... Pazar günlerinin tatil olmasında güdülen amaç, ruhu dinlendirmek ve Tanrı'ya yaklaşmaktır.

Avrupa'da işçiler bir zamanlar "akşamdan kalma" oldukları için pazartesi günleri işe gitmezlermiş. Fransa'da, 1793-1805 yılları arasında 10 günlük bir çalışma haftasından sonra işçilere 1 günlük resmi izin tanınmış. İngiltere'de, endüstri devriminde, bu izin iki güne çıkmış. "Beş gün çalış iki gün dinlen" uygulaması ilk kez Amerika'da, Amerika henüz İngiliz istilasındayken bir süperdeğirmende uygulanmış; amaç cumartesi tatil yapmak isteyen Yahudilerle pazar gününde ısrar eden Hıristiyanları memnun etmekmiş. 1920'lerde ABD'de cumartesi öğleden sonraları da tatil olmuş. 1926'da Henry Ford fabrikalarını cumartesi günleri tamamen kapatmış, böylece tüketimin artacağını, ekonominin gelişeceğini, dolayısıyla daha fazla para kazanacağını düşünüyormuş. İşçi sendikalarının diretmesiyle 1940'da bütün ülkede cumartesi ve pazar resmen tatil ilan edilmiş. Alan memnun, satan memnun...

Çalışma saatlerine gelince... Günlük 16 saate çıktığı olmuş Avrupa'da. 1840'ta İngiltere'de bir işçi yılda 3600 saate kadar çalışabiliyormuş. 1988'de 1949 saate düşmüş yıllık çalışma saati. 2004'te ise Hollanda'da bir işçi yılda ortalama 1309 saat çalışmış. Fransa'da bugün bir işçi haftada en fazla 35 saat çalıştırılabilir.

Çalıştırılan çocuklara gelince... İngiltere'de endüstri devrimi sırasında 4 yaşında çocuklar bile çalıştırılıyormuş. Hem de günde 16 saat. Çocuklar ufak tefek olduklarından, özellikle madenlerde tercih ediliyorlarmış. Bu yüzden çelimsiz kalıyorlar, hastalanıyor ve erken ölüyorlarmış. Manchester'da bir endüstri müzesi vardır; şu an içinde yüzdükleri lüksü kusturacak bir vahşet sergilenir o müzede. "Çocuk hakları" kavramı da sadece son 50 yılda dünyanın gündeminde.

Bir de çocuklarımıza bugün reva gördüğümüz yaşama bakın. Günde en az 6 saat okul. Arkasından etüt. Sonra evde 2-3 saat ödev ya da test. Haftasonları da dersane... Hani haftasonları dinlenmek içindi?

Patronlar çocuklarımız kadar çalışmamızı isteseler ülkede isyan çıkar. Asker polis dinlemez, ayaklanır haykırır haykırır Ankara'ya yürürüz. Ama biz toplum olarak çocuklarımızı köle gibi çalıştırmakta bir sorun görmüyoruz. Sesleri bile çıkmıyor yavrucakların. Tanrı bile haftada bir gün izin kullanmış! Ayıptır, zulümdür, günahdır...

alınması